

יום	יום לחדש	ליקוטי מוה"ר	ליקוטי הלכות ה"ב	משנה ברורה ה"ו	שבת הרי"ן	שולחן ערוך אבן העזר ז"ח
שבת	י"א	לד.	רלה	חורה	עא - עב	לח, לפ.
א	י"ב	לד:	רלט	כו.	עג - עד	מ, מא.
ב	י"ג	לה.	רמ	כו:	עה - עז	מב, מג.
ג	י"ד	לה:	רמא	כו.	עז - עח	מה, מה,
ד	ט"ו	לו.	רמב	כו:	עט - פ	מז, מז.
ה	ט"ז	לו:	רמג	כה.	פא - פב	מח, מט.
ו	י"ז	לז.	רמד	חורה	פג - פד	נא.

בקרני אדר

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

254 | פרשת תצוה | י"א אדר א' תשפ"ב

דבר המערכת

ואין זה שלי כלל!

איה סופר ואיה שוקל שביע את רחשי הלב מול הגילוי המופלא של 'רצוננו לעשות רצונך' שנתגלה במוצאי שבת משפטים העל"ט, בו נקבצו כל בחורי קהילתנו הקדושה בהיכל התפילה החדש בירושלים עיה"ק, למעמד קבלת עול מלכות שמים, לגדור גדר ולשום סייג מול פגעי הטכנולוגיה במסגרת 'שבת טהרנו'.

לאחר דיבורי המשפיעים שעוררו על חומרת הסכנה, ועל חובתנו כיהודים לקיים מצוות עשה של 'קדושים תהיו' לגדור עצמנו אף במותר לנו לתחיליה, ועל ההכרח העצום למי שרוצה להציל עצמו שיקדש עצמו מעט מלמטה כדי שיקדשו וישמרו אותו מלמעלה - **נענו מאות בחורי החמד בתבערת יקד יקוד אש של קבלות אמיתיות למשך שנה**, שלא לגעת כלל בכלים מכלים שונים אלו, ואף לא לצורך הקלטת או שמיעת שיעורי תורה, ועוד קבלות יקרות בגדרי הקדושה.

הלב התרונן ועלה על גדותיו מול הפלא הגדול, שבתוך הסער המתחולל של שמד, הבעור בימינו בלהב שלא נודע דוגמתו - עדיין לא אלמן ישראל, ובחורי ישראל שלא טעמו חטא ומקושרים לאילנא דחיי, יודעים את ריבונם ודבקים בו וממליכים אותו בכל לב ונפש, בהעמידם חומות אש לברוח ת"ק פרסה מכל מה שגורם לגורם להתרחק ממנו יתברך ח"ו.

אשרי עין ראתה גילנו דיצת קהלנו עת יצאו בחורי החמד בריקודי קודש, להודות ולהלל לבוראנו אשר קדשנו במצוותיו והפיישנו מכל טומאת העמים, וחנן אותנו דעת להיבידל ולברוח מהם וממהומם, לחיותנו כיום הזה.

ארבעים יום קודם פורים כבר נהגו ברי-לב לב לזעוק מעומק הלב 'הצילני מקליפת המן עמלק', שמזכה להארת מרדכי ואסתר בפורים כידוע, ואין בגדרי קדושה אלו למחות את ה"אשר קרך - טמאך" רח"ל של עמלק ימ"ש. **און טאקע פארט אַשרינו!** (עלים לתרופה, רכה).

העורכים

זוהי הסתכלותו וראייתו האמיתית של משה רבינו וכל צדיקי האמת עלינו כיום הזה; **כאשר עומד לפניו החוטא והפושע המזוהם והמסואב, הוא רואה לפניו אוצר חביב וסגולת מלכים שאין דומה לו בהדרת יקרו, אלא שלעת עתה הוא נפל במדמנת שופכין מצחינה.** אוי כמה שזה כואב, וכמה שזה מעורר רחמים, עד כדי כך שהוא מוכן בכל רגע למסור נפשו להוציא אותנו מטומאתנו. לא רק להתאמץ ולעמול עבורנו, אלא בפשטות להימחות בגשמיות ולהימחות ברוחניות מספר החיים, כיון שהוא יודע בבירור "שישראל הם רחוקים לגמרי מעוון ואין עוון שייך להם כלל כלל לא, לפי גודל קדושתם משורשם וגודל דקותם ורוחניותם". שום עבירה ועוון לא יוכלו לשנות מציאות זו, השרוש נשאר תמיד יקר נקי וזך, על אף כל הטומאות שמסבבות ומקיפות אותו, ועל כן הוא מרחם גם על הפושע שבפושעים ברחמינות מופלגת כזו עד כדי מסירות נפש, כיון שהוא יודע שבפנימיותו שורה אוצר נשגב ומבהיל כזה המאיר זוהר באור יקרות שאין דומה לו.

מה שלא נכתב בפרשתנו, זועק לכל אחד מאתנו בזעקה אילמת: העלמת שמו של משה בפרשה זו, מזכירה לנו את מסירות נפשו עבור החוטא והפושע הגרוע ביותר. זה מעורר וקורא: **אם הצדיק מוכן למסור נפשו עבורך, כיון שהוא משיג את עוצם יקרת ערכך, יודע שבפנימיותך אתה נקי וטהור וזך, וכל העבירות הללו שנכשלת בהם לא שייכים לך כלל בעצם.** הרי שאתה בעצמך, ודאי חייב להתעורר לרחם על עצמך ולא להסכים לאבדן אוצר יקר שכזה. אם הוא רואה בך את טוהר פנימיותך ושגב שויותך, הרי שאתה בודאי מחוייב להתגבר ולא להרשות למלך זקן וכסיל הטעותך שאתה פלג-אנשים בעצם מהותך. זה מחייב גם אותך להתנער מעפר ולהתחיל לחפש ולשאוג על הכתר הזה שנפל למקום שנפל, לחפש ולהתייגע, לרצות ולחשוך, למסור נפש למען עצמנו ולמען זולתנו שנפלו גם הם לחושך זה.

רבי נתן מעמיק לבאר את סוד תפילתם של רב המנונא ורב אלכסנדר (מובא בגמ' ברכות יז:). "ריבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעבך, שאור שבעיסה ושיעבוד מלכות. יהי רצון מלפניך שתצילנו מידם, ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם". ושואל: מה טיבה של הוספה זו "גלוי וידוע לפניך שרצוני לעשות רצונך"? - אלא שבכך רצו לעורר את כח הרצון שבהם, לא להתפעל מהנפילות והירידות הנגלות לעין, אלא ליכור שתמיד פנימיותם נותרת זכה ונקיה ומשתוקקת לבוראה, ומכח זה להשתוקק לצאת מהרפש שמקיף את חיצוניותו. "ובזה בעצמו שהזכיר זאת בתפלתו לפני השם יתברך, בה הגביר כח המושך, מאחר שמעיד בפיו שכל המונעים והמסיתים הם בחינת כח המוכריח, ואין זה שלי כלל! וכי רצון שלי הוא רק לעשות רצונך. ובה מגבירים כח המושך שיפעל פעולתו, וזה בחינת גודל מעלת הרצון והכיסופים בעצמם אל הקדושה, כי עיקר התגברות כח המושך הוא על ידי הרצון והכיסופים" (ליקוטי הלכות, י"ט ה.ו).

זה לא פלא, זה מה שאני, נפש שפלה שנמשכת תמיד לבהמיות תמיד אני מוצא את עצמי נכשל ונופל, כנראה זה המהות המאוס שבקרבי. נכון, יש לי גם קצת נקודות טובות, אבל כנראה היסוד השורש רקוב או מקולקל ומגושם מלכתחילה".

לפעמים התורה קוראת ומרמזת לנו דרכי חיים במה שכתבה וגילתה, ולפעמים אדרבה, היא מורה ומאירה לנו את אור נשמתנו במה שלא כתבה והעלימה. בכל פרשת 'תצוה' לא נזכר שמו של משה רעיא מהימנא, על אף שכולה עוסקת בציוויו של הקב"ה אליו, ורבותינו (בוה"ק פרשת פנחס רמו. וברא"ש על התורה כאן) מבארים זאת, שמשם רבינו גרם זאת לעצמו כשביקש עבור ישראל לאחר חטא העגל "מחני נא מספרך אשר כתבת" וקבלת חכם אפילו על תנאי מתקיימת.

והדבר מפליא: הן משה רבינו ודאי ידע זאת שקללת חכם תתקיים בכל אופן, ומדברי זוהר אנו למדים שמחייית שמו מן התורה היא צער גדול מאד, זוהי קללה איומה, ואף על פי כן עשה זאת משה, מדוע?!

רבינו הקדוש מלמדנו פרק ברחמי המנהיג האמיתי כמשה רבינו, על בני ישראל המונגהים על ידו: **"כי משה רבנו היה לו רחמנות באמת על ישראל, ומסר נפשו בשביל ישראל והשליך נפשו מנגד, ולא היה חושש על עצמו כלל.** כי השם יתברך אמר לו 'ואעשך לגוי גדול', והוא לא השגיא על זה כלל, רק אמר 'אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת'" (ליקוטי מוה"ר ח"ו פ.ז).

מה טיבה של רחמנות זו, ולמה באמת הוא היה מוכן למסור נפשו כדי שישאל יהיו נקיים מחטא? - ממשיך רבינו הקדוש שם ואומר: **"כי עיקר הרחמנות הוא כשישראל עם קדוש נופלים בעוונות רח"ל, כי זהו הרחמנות הגדול מכל מיני רחמנות, כי כל היסורים הקשים שבעולם אינם נחשבים כלל כנגד המשאוי הכבד של עוונות ח"ו, כי מי שיועד קדושת ישראל מאין הם לקוחים, ויודע רוחניות ודקות של ישראל, הוא יודע שישאל הם רחוקים לגמרי מעוון ואין עוון שייך להם, כלל כלל לא, לפי גודל קדושתם משרשם וגודל דקותם ורוחניותם, ועל כן כל היסורים שבעולם אינם נחשבים למשאוי כנגד המשאוי הכבד של עוונות."** כמה מנוגדת ורחוקה ההסתכלות שלנו על נפילותינו והסתאבותנו, מול הסתכלותם של צדיקי אמת עלינו באותה עשה; בעוד שהאדם נגעל מעצמו ומואס במהותו, ומתעב את הבהמה העצמית שלו שנודמית לו שכל כולה רע, הרי שהצדיק רואה כאן מציאות אחרת לגמרי; לעיניו נגלה מחזה קורע לב של כתר נפלא, עשוי כולו זהב טהור יקר מזה, משובץ באבנים טובות ומרגליות שאין דוגמתם בכל העולם, יחיד במינו ביפוסי חינו והדרו, ונדיר בתכלית בעדינות מלאכת המחשבת המופלאה שבו נעשה - והנה נתגלגל הכתר ונפל לצחנת רפש וטיט בעומק רב, והעבד הנאמן לובש עוז ומרחם על המלך ועל כתר הנפלא, ומוסר נפשו לקפוץ לתוך הביב להוציא הימנו כתר נפלא זה.

התאווה ללבוש בגדי פאר!

ועשית בגדי קדש לאהרן אחד קטן
ולתפארת... ואלה הבגדים אשר יעשו חשן
ואפוד ומעיל וכתנת תשכין מנפנת ואכנט

התאווה להתלבש בבגדי פאר יקרים, נוצצים ומפוארים, שורשה בגאווה, ומרחיקה מאד את האדם מהשם יתברך. אך דווקא מפני כך לבש הכהן הגדול בגדי פאר יקרים, לתקן את התאווה.

וכדבריו הנפלאים של מוהרנ"ת:

"עיקר הגאות וההתנשאות הוא בענין הממון והחפצים והעשירות של אדם, וכנראה בחוש, שרובם אובדים עולמם על ידי תאוות ממון, והעיקר על ידי הגסות והגאות והכבוד, שכל אחד רוצה להתנהג למעלה ממדרגתו. ועיקר פגם הגאות הוא נוגע בהבגדים ביותר, מחמת שהבגדים בשרשם הם גבוהים מאד בחינת 'השם מלך גאות לבש', וכשפגום בזה ח"ו על ידי עוונותיו, ונופל לגאות ורדיפת הכבוד דסטרא אחרא של תאוות והבלי עולם הזה, אז עיקר פגם הגאות על פי רוב הוא בהבגדים, כנראה בחוש כמו וקמה אובדים עולמם על ידי רדיפתם אחר בגדים ותכשיטין, וכמבואר במקום אחר על פסוק 'ותתפשטה בבגדו'.

וכל הפוגמים בזה, הוא בחינת עיוות המשפט, כי צריך כל אדם לפי מדרגתו ולפי מעמדו ליזהר מאד לכלכל דבריו במשפט ולהתנהג בביתו כראוי לו, ולא לחמוד ולהתאוות מה שאין ראוי לו. ולהסתכל בכל דבר רק על התכלית, שיגיע מזה כבוד להשם יתברך, ולבטל גאוותו וכבודו של עצמו לגמרי, וכל זה הוא בחינת 'לכלכל דבריו במשפט'. ומי שפוגם בזה, הוא בחינת עיוות המשפט.

והכהן גדול היה עוסק בהשמונה בגדים שלו שהיה לובש, שהיו יקרים מאד, ועל כולם החושן והאפוד, שהיו בהם אבנים טובות יקרות מאד, והכהן גדול נשא כל זה על לבו לתקן בזה תאוות הנגידות והעשירות, ששם עיקר אחיזה הגאות, שעיקר אחיזתם הוא בבגדים. וזה בחינת 'חושן המשפט' שנשא על לבו, לתקן בזה עיוות המשפט.

ואף על פי כן, גם הכהן גדול, בשעה שנכנס לפני ולפנים, היה צריך לפשוט בגדי הזהב, ונכנס רק בבגדים לבנים. שזה בחינת מה שהכהן גדול, שלבש בגדים יקרים אלו, שיש בהם זהב ואבנים טובות, בקדושה גדולה כנ"ל, אף על פי כן, לפני ולפנים, במקום תכלית הקדושה עליונה, אסור גם הוא להיכנס בהם, כי שם נתבטל העשירות וחמדת הזהב והאבנים טובות לגמרי, ואי אפשר להיכנס לשם כי אם בבגדים לבנים לגמרי, שהם עיקר תכלית שלמות התיקון העליון בבחינת 'בכל עת יהיו בגדיך לבנים'.

וזה רמז, שאפילו הצדיקים הגדולים, שיכולים לעבוד את השם יתברך על ידי זהב ואבנים טובות וכו', אף על פי כן יש גבוה מעל גבוה, ששם אסור להיכנס בזה, כי אם בבחינת בגדים לבנים ממש, ושם עיקר כפרת וסליחת כל עוונות ישראל לטהר אותם בשלמות מאחיות הבגדים הצואים, שעיקר התגברותם על ידי גאות וכבוד, כמבואר בפנים. ואי אפשר לבאר הכל, והחפץ בחיים באמת, בין מזה הרבה לבטל גאוותו ולכלכל דבריו במשפט כנ"ל.

(עצות ישרות, גאות וענוה, ו. ע"פ ליקוטי ה"ת, הל' ערלה הלכה ה', אותיות ז-ח-ג-ד).

בשבוע הבעל"ט, ביום שלישי שנכפל בו כי טוב, יהיה "פורים קטן".

הפורים שלפנינו הוא אמנם "קטן", אך נא לא לזלזל בו...

גם בו נמשכת הארה עצומה מהתיקונים הנפלאים של "פורים" והכנעת המן עמלק. ו"זה הקטן גדול יהיה"...

את המעלה הנפלאה של "פורים קטן" אנו רואים בסימן האחרון של חלק 'אורח חיים' שבשולחן ערוך. וכך איתא שם:

"יום י"ד וט"ו שבאדר ראשון אין נופלים על פניהם, ואין אומרים מזמור יענך ה' ביום צרה, ואסור בהספד ותענית; אבל שאר דברים אין נוהגים בהם; וי"א דאף בהספד ותענית מותרים. הגה: והמנהג כסברא הראשונה. י"א שחיב להרבות במשתה ושמחה ב"ד שבאדר ראשון, ואין נוהגין כן. מכל מקום ירבה קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים, וטוב לב משתה תמיד" (ש"ע אורח חיים, סימן תרצד).

ומה שסיים הרמ"א "וטוב לב משתה תמיד", בא להורות בזה שלמעשה יש להרבות במשתה ושמחה גם ב"פורים קטן", כמו שכתב המשנה ברורה: "בהגהת תשב"ץ כתב דיש להרבות, ורבינו יחיאל מפריש רגיל להרבות ולהזמין בני אדם. וזהו שסיים הרמ"א 'וטוב לב משתה תמיד', היינו שטוב להרבות לכבוד הנס שנעשה בעתים הללו" (שם, סימן תרצד).

כמו כן, בא להורות בזה שצריכים להרבות במשתה ושמחה גם ביום ט"ו, כמו שהביא הפרי מגדים בשם האליה רבה: "יש אומרים שחייב בט"ו גם כן, וזהו שסיים וטוב לב משתה תמיד" (אשל אברהם, סימן תרצד, ס"ק ט). [ועיין בפוסקים שהאריכו בכל זה, ואכמ"ל].

וכל זה, מפני שגם בפורים קטן נמשך הארת התיקונים של הפורים, ומכניעים את העצבות ומקבלים הארת החיות והשמחה, ולכן יש להרבות גם בהם במשתה ושמחה. וכלשון הרה"ק מטשעהרין:

"ועל כן גם יום י"ד וט"ו שבאדר ראשון אין נוהגין בהם הספד ותענית, ומרבין בהם קצת בשמחה ומשתה. כי גם בהם נמשך הארת התיקונים, שעל ידי זה נכנעת ונדחית הסטרא אחרא שהיא מבחינת יגון ואנחה וזוכין לקבל הארת החית דקדושה שהיא בחינת שמחה... על כן צריכין להרבות בו גם כן קצת בסעודה ומשתה ושמחה" (נחת השולחן, סימן תרצד).

והנה, ההגה הראשונה של הרמ"א בשולחן ערוך אורח חיים, מתחלת בתיבות "שיויתי ה' לנגדי תמיד", וההגה האחרונה מסתיימת בתיבות "וטוב לב משתה תמיד". וכתב ה"שערי תשובה", שהרמ"א "בחכמה יסד 'חתימה מעין פתיחה', שני תמידין בכסדרן. הוא פתח בריש

"וטוב לב משתה תמיד"

הגהותיו שויתי ה' לנגדי תמיד וחתם טוב לב משתה תמיד" (שערי תשובה, שם ס"ב). והאריך לבאר את הקשר בין שני תמידין אלו; "שויתי ה' לנגדי תמיד", "וטוב לב משתה תמיד".

והרה"ק מטשעהרין, בספרו 'נחת השולחן', ביאר ביאור נפלא - לעובד ולמעשה - על הקשר בין שני תמידין אלו, ע"פ תורה א' בליקוטי מהור"ן. והוא: שמי שרוצה לקיים "שויתי ה' לנגדי תמיד" ולהיות דבוק תמיד בהשם יתברך, צריך לקיים "וטוב לב משתה תמיד". וזה לשונו הזהב:

"הרב ז"ל [הרמ"א] מלמד אותנו הדרך הקדוש שעוסק כאן רבינו זצ"ל, שצריך כל אחד מישראל לקשר עצמו אל השכל שיש בכל דבר בכדי שיאיר לו השכל הזה להתקרב להשם יתברך על ידי זה. וזה עיקר הלימוד של "שויתי ה' לנגדי תמיד", היינו להסתכל ולהתבונן רק בהחיות אלקות והשכל והחכמה דקדושה שיש בכל דבר ובכל ענין, כפי האדם והמקום והזמן, ואז בוודאי יתקרב להשם יתברך על ידי כל ענין. וכל סיבה וענין שיעבור עליו, בוודאי יקבל באבהה ובשמחה, ויהיה שמח תמיד בשמחה גדולה, בבחינת 'איזהו עשיר השמח בחלקו', היינו בחלק של קצת התנוצצות הדעת והשכל שהאיר בו השם יתברך שיהיה יכול להכיר ולהשיג אותו ית' ולדבקה בו באמת, שזה עיקר החלק הטוב של כל אחד מישראל, בבחינת חלקי ה' אמרה נפשי וכמו שכתוב ה' מנת חלקי וכוסי וכו' חבלים נפלו לי בניעימים וכו'. ועל כן תיקנו רבותינו ז"ל לומר בכל יום 'אשרינו מה טוב חלקנו וגורלנו ונחלתנו'.

וזה עיקר ענין מאמר הכתוב "וטוב לב משתה תמיד", ופירש רש"י: ללמדך שיהיה האדם שמח בחלקו. היינו כנ"ל. והשמחה הזאת בתמידות בעצמה היא מסוגלת והכרחית ביותר לקיים תמיד בשלימות ענין הקדוש הזה של שויתי ה' לנגדי תמיד, היינו להסתכל תמיד רק על השכל והחיות דקדושה שיש בכל דבר. כי אין דבר שיפסיד ההשגה ויבלבל השכל כמו העצבות, וכן אין דבר שמועיל ומוכרח לשלימות השכל וההשגה כמו השמחה דקדושה בתמידות! וכמבואר מזה במקום אחר. וזה כלל כל קיום התורה שצריך האדם לקיים תמיד; היינו לקשר עצמו אל השכל דקדושה, ולעבוד ה' בשמחה תמיד! ועל כן קלל אותם הרב ז"ל בשני תמידין כסדרן ונעץ סופן בתחילתן" (נחת השולחן, סימן תרצד).

יהי רצון שנוכה להמשיך עלינו ב"פורים קטן" את ההארה של "וטוב לב משתה תמיד" - להיות בשמחה תמיד! ועל ידי זה נוכל לקיים גם את תחילת דבריו של הרמ"א באורח חיים: "שויתי ה' לנגדי תמיד", ונהיה תמיד דבוקים בהשם יתברך, אמן.

פנינים מאירים וחידושים מהזורים מליקוטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע
מתוך רשימותיו של הגר"ם שבמערך שלי"צ אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

ספרי חסידות

שכן בהיות הדור יתום מכל דעה וחכמה ושלימות, כי אין אמת ואין חסד, ואין דעת אלהים בארץ זולתי בשנים ושלושה יחידים בעלי יראה ומדע ונעלם.

גר ישראל (קאזניץ) הקדמת הספר על רב האי גאון לט-1

הדרך בלימוד הקבלה לעשות מנשמי רוחני ולא להיפך

ידועים הם דברי המגיד הגדול ממעזריטש ז"ע (ספר אור האמת דף מג ע"ב) ומטו לה בשם הבעל שם טוב הקדוש אשר אמר: **אני לומד (מלמד) את העולם שיבניו שבעולם הזה ובאדם גם כן (יש) כל הדברים הנאמרים בספר עץ חיים, ולא שאני נותן להבין את הרוחני, נמצא שאני עושה מגשמי רוחני ולא לעשות מהרוחני גשמי ח"ו (לדרוש את הדברים הנאמרים בעץ חיים למעלה ככתבם) להסביר דברים רוחניים שאין הפה יכול לדבר.**

שבעה עינים עמוד יז לט-4

מדיני אבלות בין המצרים

'פורים קטן' מדאורייתא או מדרבנן

ועל פי זה כתב, דלכאורה צריך עיון מה ראו חכמים לקבוע פורים באדר שני כדי להסמיכו לחודש ניסן משום 'סמך גאולה לגאולה', הלא קיימא לן דזריזין מקדימין למצות ואין מעבירין על המצוות אפילו אם אפשר לקיים המצוה אחר כך בהידור יותר, ואם כן היה ראוי להם לקבוע מצות פורים מיד באדר ראשון. אך לפי ההנחה הנ"ל מובן, שעיקר החיוב מן התורה יוצאים בזה שיש איסור הספד ותענית באדר ראשון, שבזה לבד יש כבר זכרון לנס, אך החיוב שהוסיפו חז"ל בקריאת מגילה ושמחה ומשולח מנות, את זה דחו לאדר ב' כדי להסמיך גאולה לגאולה. עכ"ת"ד.

כתב הרמ"א בהלכות מגילה (סימן תרצ"א ס"א): "יש אומרים שחייב להרבות במשתה ושמחה ב"ד שבאדר ראשון, ואין נוהגין כן, מכל מקום ירבה קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים, וטוב לב משתה תמיד".

טעם שיטה זו הוא, דאיתא במשנה במסכת מגילה (י) "אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים". ומדייקת הגמרא: "הא לענין הספד ותענית זה וזה שוין", הרי שגם באדר ראשון יש איסור הספד ותענית, ומפרשים דאיסור הספד ותענית תלוי בחיוב משתה ושמחה (ביאר הגר"א ס"א ק"ד).

והנה בשו"ת חתם סופר (ח"א ס' רח) כתב לחזק חידוש גדול, דאיסור הספד ותענית בפורים קטן הוא מן התורה, ואילו מצות פורים גדול באדר ב' הוא רק מדרבנן. וזהו תוכן דבריו: שמצוה מן התורה לעשות זכרון לנס ביום שנעשה לו נס, קל וחומר מיציאת מצרים, שאם על הצלה מעבדות לחירות נתחייבנו לעשות זכר לנס, כל שכן על הצלה ממייתה לחיים שחייבים לעשות זכר לנס בכל שנה באותו יום. אלא שמן התורה אין שיעור לדבר, ובזכרון כל זהו שעושים יוצאים, וחז"ל הוסיפו בחנוכה ופורים לעשות איכות וכמות לזכרון הנס, כמו חייב קריאת המגילה ומשולח מנות והדלקת נרות בחנוכה, ופרטי חיובים אלו הוא רק מדרבנן.

שאנו מוכנים לשינוי, ולעשות תיקון וחשבון הנפש על מעשינו, שאין אנו ממשיכים לאחוז במעשה הרע שבגלל זה קרה הצרה רק נשוב להיטיב. וכך גם אין אנו ממשיכים לאחוז במעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה, שבגלל זה קרה חורבן הבית (עי' משנ"ב סי' תקט"א).

בין המצרים

ימי בין המצרים הם מ"ז בתמוז עד תשעה באב, ובאמת בגמרא לא נזכר לעשות שום סימני אבלות מ"ז בתמוז, אבל הראשונים נתנו השם 'בין המצרים' על שם הפסוק (איכה א) "כל רודפיה השיגוה בין המצרים". והרמ"א הביא שמנהג אשכנזים להחמיר בכמה דברים מ"ז בתמוז לפי מה שראו ושיערו היכולת לעמוד בה.

ד' דברים הנוהגים בבין המצרים

בארבעה דברים נוהגים להחמיר בבין המצרים: נישואים, ריקודים ומחולות, תספורת, ברכת שהייונו. כדלהלן:

- א. הרמ"א (סי' תקנ"א ס"ב) הביא להלכה את המנהג שאין עורכים נישואים בימי בין המצרים.
- ב. במגן אברהם (סי' ק"ח) הוסיף לפי זה, שכמו כן אסור לעשות ריקודין ומחולות אפילו בלא נישואין. והאחרונים הוסיפו עוד דשמיעת כלי זמר, אפילו בלי ריקודים, אסור (עי' בה"ל ד"ה ממעטים ושו"ת אג"מ ח"א סי' קס"ו), אבל שירה בפה ללא ריקודים מותר מעיקר הדין (שד"ח מערכת ביהמ"צ) אלא שבלקט יושר (ח"א עמ"ו קו ענין ד) מובא בשם התרומת הדשן שלא היה אומר זמירות מ"ז בתמוז עד אחר ט' באב.

ג. הרמ"א (שם ס"ד) כתב שנוהגים בני אשכנז שלא להסתפר בימי בין המצרים משום אבלות, [דאילו מדינת דגמרא אין איסור רק בשבוע שחל בו תשעה באב. והטעם שהחמירו בתספורת, שהוא דבר שאינו נחוץ כל כך ואפשר לעמוד בזה כדי להראות קצת סימני אבלות מקודם, ולכן החמירו אפילו לכבוד שבת (עי' משנ"ב סקל"ב)]. ומכל מקום מותר להעביר שפה המעכבת האכילה (שם ס"ג). ובמקום מצוה מותר להסתפר, ועל כן בעלי ברית, אבי הבן, הסנדק, ההמוהל, מותרים להסתפר לכבוד המילה (שה"צ צ"ד), וכן לצורך קטנים, יש מקילים בכל אופן (משנ"ב סק"ב).

ד. המחבר (סי' תקנ"א ס"ז) כתב דטוב לזוהר מלומר שהייונו בימי בין המצרים, אם לא לצורך מצוה עוברת. ובמשנה ברורה (סק"ח) הביא כמה אחרונים שחולקים על איסור זה, דאפילו אבל בימי אבלותו מברך שהייונו, וכתב שאין טעם החומרא משום אבלות, אלא כיון שהזמן הוא זמן פורענות אין כדאי לומר שהייונו בזמן הזה. והכריע שבשבתות בין המצרים אפשר להקל.

ד' דברים הנוהגים מראש חודש

מראש חודש ואילך, נוהגים להחמיר בעוד ארבעה דברים: ממעטים בכמה מיני שמחות

השבוע התחלנו במסגרת 'עמוד היומי' הלכות תשעה באב בסיומן תקנ"א (ס"ס) והדין הראשון הוא 'משנכנס אב ממעטיין בשמחה'. ואף שאנו עומדים קעת בחודש אדר, סיבבה ההשגחה ללמוד דוקא הלכות אלו, לקיים מאמר חז"ל במסכת תענית (ט"ו) "אמר רב יהודה בריה דרב שמאל בר שילת, כשם שמשנכנס אב ממעטיין בשמחה כך משנכנס אדר מרבים בשמחה", כי מהלכות אלו אנו יכולים ללמוד את ה'הנהגה' הוא' כמה יש לנו לקיים קעת את ה'מרבים בשמחה'.

שני עיקריים בתשעה באב

הלכות תשעה באב סובבים על שני עיקריים: מנהגי 'אבילות' ומיעוט שמחה, ומנהגי 'צום' ועינוי הגוף. ושני דברים אלו באים להורות על ענין 'ההכנעה'. דיני 'אבילות' מורה על כך שאנו מכניעים את דעתנו האישית ומקבלים את הנהגת הבורא יתברך, ודיני 'תענית' מורה על שאנו מכניעים את רצוננו ומוכנים לשנות מעשינו לטובה.

טעם למצות אבלות

טעם מצות אבלות, בא להזכיר אותנו לקבוע האמונה בליבנו שאין לנו שליטה בעולם והכל הוא בגזירת שמים, וגם מה שהיה עד עכשיו היה מתנת חינם, וה' נתן וה' לקח. כי לפעמים על ידי ריבוי שפע הטובה האדם שוכח מהש"ת וחושב שהוא יכול להתנהל לבד, אבל מי שהיה לו טובה ונאבדה לו אז באותו רגע מתגלה שהטובה שהיה לו בעבר לא היה בשליטתו, רק קיבל אותה במתנת חינם, וזה מוכיח שגם הטוב שיש לו קעת אינו יכול לשלוט בו והוא כפוף להנהגתו יתברך. ולזה נצטוונו להתנהג במנהגי אבלות על מנת, שעל ידי פעולות אלו משתתפים ומסכימים להנהגת הש"ת, ואין מנסים לברוח מהגזירות ולהמשיך להסתדר לבד בלי הנהגתו, רק נעצרים ומקבלים הדין באהבה ובהכנעה להש"ת ומסכימים לכושר הנהגתו.

ובהיות שאנו מאמינים שדרך הטוב להיטיב הכל מושגת בהשגחה פרטית, על כן אנו מאמינים שגם אבידת הטובה היא לטובתנו, והיא באה לעורר אותנו שלא נשכח שיש לנו שליטה עצמאית בעולם, ובגלל שחטאנו ושכחנו שיש מנהיג לברייה הגיע לנו התזכורת הזאת להחזיר אותנו ליישר דרכינו. ועל ידי מנהגי האבלות שנכניעים לקבל דין שמים באהבה נזכרים לסור מדרך הרע ולהתדבק בדרך הטוב (עי' הטיב בחינוך מצוה רסד).

טעם אבלות על החורבן

כך גם מנהגי האבלות על חורבן בית המקדש מיוסד להורות שאנו מקבלים עלינו דין שמים ומצדיקים את הדין, שבצדק נחרב בית מקדשינו, ואנו מאמינים שאם היינו ראויים היה מחזיר לנו טובה זו.

בנוסף למנהגי האבלות תיקנו חז"ל צומות ותפילות על גזירת החורבן, כמו שגזרו תעניות על חוסר גשמים וצורת הכלל, כי על ידי התענית אנו מורים על הכנעת הרצון,

המכונה הוא כהסחת דעת מן האבלות (כ"מ בר"ג ומשנ"ב סק"ב וסק"א). והנה לפי שיטת הגמרא (תענית כ"ט) אין איסור כיבוס בגדים רק בשבוע שחל בו תשעה באב, אבל הרמ"א (ס"ג) כתב שבני אשכנז נוהגים להחמיר כבר מראש חודש ואילך.

לפעמים שהותר לכבס בגדים וללבוש בגדים מכובסים, כמו לצורך מצוה (עי' ס"ב לצורך מילה, וס"ג לצורך לבישת לבנים, ולצורך שבת חמור ט"י אך כיום נוהגים להקל בשבת כמובאר באחרונים) או לצורך קטנים (עי' ס"ד) יש בזה כמה פרטים.

ג. נוהגים שלא להתרחץ רחיצה של תענוג בתשעת הימים משום אבלות, דאבל אסור ברחיצה, אך לצורך מצוה [פרט לערב שבת] או לצורך רפואה מותר. ודוקא רחיצת כל הגוף, אבל פניו ידיו ורגליו מותר (שו"ע ס"ו). והוא מנהג ראשונים, דאילו לפי שיטת הגמרא אינו אסור רק בתשעה באב עצמו.

ד. אין אוכלים בשר ואין שותים יין בתשעת הימים, משום מיעוט שמחה, כי בזמן שבית המקדש היה קיים לא היה שמחה אלא בשר שלמים, וכן יין יש בו משום שמחה כמו שכתוב ויין ישמח לבב אנוש, ולזכר שנתבטלו הקרבנות והנסכים אנו מונעים עצמנו משמחה זו (עי' ב"י סי' תקכ"ט וסי' תקנ"ב משנ"ב סק"ה זי) ויש בזה פרטי דינים שיבוארו בע"ה בהמשך.

סימן לאבלות, אין מכבסים בגדים ואין לובשים בגדים מכובסים, אין רוחצים, נוהגים להתענות מבשר ויין בתשעת הימים.

א. באלו דברים ממעטים בשמחה: ממעטים 'במשא ומתן' הגורם שמחה, לכן אין קונים כלי כסף ורהיטים חדשים או שאר דברים חשובים הגורמים לשמחה, אלא אם כן נצרך להם וקשה לו להסתדר בלעדיהם, נדחשב לדבר האבד ומותר (משנ"ב סק"א). וכן 'אין קונים' בגדים חדשים או מנעלים חדשים' בימים אלו, כי כל בגד חדש גורם לשמחה. ומטעם זה 'אין לובשים בגדים חדשים', ואין תופרים בגדים חדשים' (שו"ע ס"ז). גם 'אין בונים ומשפצים אולם חתונות' לצורך חתונה, ואין עושים סעודת אירוסין. ואפילו סתם לבנות ולשפץ בנין שאינו צריך לדירתו רק להרווחה בעלמא, אסור (סי' ב ומשנ"ב סק"ב).

ב. בדין כיבוס בגדים יש ב' איסורים: א. אסור ללבוש בגדים המכובסים כבר לפני ראש חודש, ב. אסור לכבס בגדים אפילו כדי להניחם כדי ללבושם אחרי תשעה באב. ושני איסורים אלו, טעם אחד להם, משום אבלות, דלבישת בגדים נקיים ומכובסים גורמים לשמחת הלב, ומי שמתעסק בכיבוס בגדים הרי זה מתעסק בדבר הגורם לשמחת הלב והרי זה כמטיח דעתו מן האבלות. ולכן גם בזמן הזה שמכבסים במכונת כביסה אסור לכבס בגדיו אפילו כדי להניח, שעצם הפעלת

לויף גלייך צום רעבן...

רבי פנחס חתן רבינו ז"ל (ב)

שמחת צדיקים

לחתונת מרים בת רבינו שנישא לבן הרה"ק מוואלטיסקי, באו צדיקים ורבנים מפורסמים רבים, עם חסידיהם ומלוויהם (שיש"ק ח"ב אות ר').

"מה שהיה אז באותו השבת אי אפשר לבאר ולספר"

תפארת השבת הזאת והתנהגות רבינו ז"ל באותו השבת, מתואר קצת ע"י מוהר"ת בחיי מוהר"ן ז"ל: "בשבת תקס"ה עשה נישואין לביתו מרים ז"ל בק"ק וואלטיסקי, ובשבת שלפני החתונה שקורין פארשפיל, שהיה בפרשת נח בראש חודש ששוון, היה מרקד כל היום כולו, וריקודין כאלו לא נראה ממנו בשום פעם כמותם, כי אז היה מרקד כמעט כל היום, ומה שהיה אז באותו השבת אי אפשר לבאר ולספר. והתפלל עמנו חגור בפאטשיילע לבד, ואחר כך בסעודה שלישית ישב אז עמנו, ואמר לזכור השלש סעודות זה.

בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון

וסיפר אז שבאותו ראש השנה נתנו לו עקספענס אלף אדומים, אחר כל ההצטרפות, והיה במקום שהיה, והוא אוהב תורה מאד, והיה שם מקום שאמרו שם תורה גבוה מאד, והלך לשם, ועמד שם שומר על הפתח ולא הניחו להיכנס, ונתן לו האלף אדומים שלו כדי שניחווה, והיה לו שם יצר הרע גדול על האלף אדומים שלא ליתנם. וגם יודע אפילו היצר הרע שיש שם. ונכנס לשם ושמע מה ששמע באותו העת, היינו מאמר 'חותם בתוך חותם' בליקוטי א' סימן כ"ב הוא מעט ומקצת וכו'. ואמר אז התורה ו'יאמר ה' ס'לחתי כ'דבריך ראשי תיבות כוסי" שנדפס מזה רק ראשי פרקים בסימן קע"ז בליקוטי א', ואני פסקתי אז לומר קדיש על אמי ז"ל. ואז אמר בהתורה יתגדל ויתקדש שמיא רבא כנדפס בהראשי פרקים, וגודל השמחה שהיה אז אי אפשר לספר, אשרי מי שראה זאת!

ריקודים בניגון של יראה

באותו השבת שתי מעט יין מחמת שמחת הנישואין כנהוג, והיה בשמחה גדולה, ורקד הרבה כמעט כל היום כנ"ל, ואז סמך עצמו על רבי יודל ורקד, והיו מזמרים אז ניגון נאה והתעוררות של יראה, והוא רקד על ידי זה הניגון, כי כן היה דרכו על פי רוב לרקד על ידי ניגון של התעוררות ויראה, והניגון ידוע אצלנו. ואמר אז שהניגון זה הוא ניגון קריאה וכרוז שקורים אותם על ידי ניגון זה, שיתקבצו כולם על החתונה, היינו שקורין כל הנשמות המתים הצדיקים הקדושים של משפחתו שהם הבעש"ט ז"ל, וזקנו ר' נחמן ז"ל, ואמו הצדקת ז"ל, שכולם יבואו על החתונה כמבואר בהזוהר הקדוש, שבעת החתונה מתקבצים כולם.

ואז התפלל מנחה עמנו יחד במקום שאכלנו שם סעודת שחרית, היינו בבית המדרש, והתפלל מנחה חגור וכו', ואחר כך ישב עמנו בשלש סעודות כנ"ל, והתחיל לומר בני היכלא וכו', והיה הס"ג בדרך שמחה.

ואיש חכם יכפרנה

ואמר אז: מי שיכול לשתות יכול לכפר עוונות! (אז אגוסט יהוד טיט אסרינק וויין קען ער מוחל עוונות זיין), ואמר כל התורה ויאמר ה' ס'לחתי וכו' ראשי תיבות כוסי. ואחר כך בערב התפאר שלא השתמש עדיין בזכות אבות, ומה שהיה בארץ ישראל היה אדרבא טובה להם" (חיי מוהר"ן סי' קי"ד).

בשעה שהיה יושב הרב החסיד רבי שמואל צ'צ'יק ז"ל בבית מדרשו ומפלפל בפלפולה של תורה - היה נעשה כל ההיכל כמקרה, ובת שחוק וארשת של הנאה הייתה ניכרת על פני כולם. שכן, משמים חננו את רבי שמואל בכח הפלפול באופן מיוחד, ובחוש נדיר של חדוות דאורייתא, ופוי היה מפיק מרגליות כשהוא משלב בפלפולו בדיחות קולעות, ועל כן כשהיה מתוכח ומתלהט בסוגיות התורה נמשכו מאליהן כל הנוכחים להטות אזנם כאפרכסת לדבריו הנעימים והמשמחים.

הבנה יתירה ומשנה סדורה היתה לרבי שמואל בכל המקצועות, אבל כשמדובר היה בפולמוס תורני ציבורי בענייני השעה, ובשאלות אקטואליות שהתחדשו ברוח הזמן - תמיד היו בפיו של רבי שמואל חידושים משעשעים שעוררו תמיד ויכוח סוער בבית המדרש, כשתלמידים חכמים מתגודדים ליד רבי שמואל ומתלהטים כנגדו בשקלא וטריא עמוק שעולה ומתנשא בקול רעש גדול...

נושא מיוחד שמאז שלהי שנות ה'תש"ך התעורר שוב ושוב מדי שנה לפני פרוס הפסח, היה בנידון הקרבת 'קרבן פסח' בזמנו. זאת, לאחר שבימים ההם נפתחה הכניסה להר הבית, ובד בבד התעוררה מחדש השאלה התורנית בדין הקרבת קרבן פסח בזמן הזה במקום בית המקדש. ורבי שמואל, מתוך שגעונו פנימי לקדושת ירושלים והקרבת הקרבנות יקד בקרבן, אהב ללבן באופן מעשי האם ישנה יכולת בזמנו להקריב את הקרבן בפועל.

שעות ארוכות היה רבי שמואל עומד בשעתו בבית מדרשו במאה-שערים, כשהוא מרעיש ומתפלפל עם רבנים ועם לומדים על ענין עשיית בגדי כהונה, על ענין כלאים ותכלת, וכן על מקום המזבח, אשר בלי ידיעה בכל אלו אי אפשר להקריב קרבן פסח.

וב'ברען' המיוחד שלו הדביק ושימח את כל הקהל, שאהבו להתפלפל עמו מחמת נועם ומתיקות דיבוריו. וכשם שבבית המדרש שלמטה היו כל הלומדים מלאים בשמחת התורה כך גם בשמים התעוררה שמחה גדולה כי קודשא בריך הוא חזי בפלפולא דאורייתא!

תפילתו של רבי שמואל היתה כשא להבה, כשעבר לפני התיבה היה מעורר את כל הקהל בניעימות ובדיקות מיוחדת. וכל זאת לצד השעות הרבות שבילה במקומות הקדושים, וכן בשדות וביערות הפרוסים במרחבי ארץ הקודש בהתבודדות ובשפיכת שיח נוכח פני ה'.

בני הרב החסיד רבי נחמן שכטער ז"ל, סיפר לי שפעם יצא הרב החסיד רבי פיבל לבל זצ"ל יחד עם רבי שמואל להתבודד בין עצי היער שבמרגלות הרר "עמוקה". טרם נפרדו השנים סיכמו להיפגש לאחר שעת ההתבודדות, כשרבי שמואל שנהירין היו לו שבילי ההר יוביל את רעהו אל מחוז חפצם.

כעבור שעה ביקש ר' פיבל להיפגש עם רבי שמואל כמסוכסם ביניהם, והחל לצעוק בשמו: צ'צ'יק, צ'צ'יק... אך רבי שמואל עמד מרחוק, שקוע בתפלתו, וקולו של ר' פיבל לא נשמע לו כלל.

רבי שמואל אכן לא שמע, אבל היה אחר שמע את הקול הקורא: צ'צ'יק, צ'צ'יק...

היה זה ציפור "תוכי מדבר" שעמד על אחד מהענפים שבעצי היער, וידוע שהקב"ה הטביע בו טבע שכאשר שומע קול מדבר, חוזר התוכי וקורא אחר הקורא.

התוכי שמע את קולו של ר' פיבל הקורא: צ'צ'יק, צ'צ'יק... וחזר וקרא: צ'צ'יק, צ'צ'יק...

ורבי שמואל עומד ומתפלל ופתאום מתפלא לשמוע קול של ציפור הקורא לעברו: צ'צ'יק, צ'צ'יק...

ובחשבו שהציפור באה לבקש ממנו תיקון, קרא רבי שמואל לעברו: "וואס קומסטו צו מיר? לויף גלייך צום רעבן!..." - "למה באת אליי? רויף היישר אל רבינו!..."

לרגל היא"צ של רבי שמואל ב"ר אברהם חיים צ'צ'יק, שנסתלק ביום י"ז אדר תשנ"ט ת.נ.צ.ב.ה.

כסיפתא דסיטא

לך בנוס

כאשר זכינו לאחר שנות המתנה וציפיה בכלות עינים להיכנס למשכן הוסינו הנהגה בעיה"ק ת"ו, בו נובל להתאחד יחד לעבוד את ה' ולקבל דין מן דין' כל אחד מנקודת חברו באהבת חברים, וכידוע אשר רבינו הקדוש תלה כל השארתו בנינו כשנחזיק עצמינו יחד.

חובת כל אחד מאיתנו להתחזק להכניס את הטוב שלו לעסק המשותף בצוונתא חדא והיא כל תקוותנו לעמוד נגד עמלק הצד הצורך המבקש נפשנו ה"ו כמו שגילה לנו רביה"ק ותלמידו הקדוש.

על כן נתאסף כולנו בימים אלו בהם זכינו להבניע קליפת חמץ עמלק יסוד הפיורו, לכנס חיזוק מיוחד בו נתעורר יחדיו על חובת התאמצותנו לדיבוק חברים בתורה ותפילה וכל עניני עבודת ה' יחד.

וכמו כן נקיים במעמד זה בפועל מטמ את עצת ההתחברות יחדיו בתורה ותפילה בלימוד משותף ובתפילה בכח כביש אחד בלב אחד, להכניס התעוררותנו לכלי המעשה 'עד שתחפץ'. ובאתערותא ודלתא יתעד לעילא לתת לנו את מתנת האהדות ואהבת החברים בשפע גדול למען נוכל להתעלות יחד בדרכי העבודה המימיה ובקיום עצת הצדיק לטוב לנו לצנח.

אה יקד.

התאמץ בכל כוחך לקחת חבל בכניסת נחוצה והכריזי זה ועשה כל מה שביכולתך להמנות עם חבריך לדבר מצוה ושגבנו זה, להניח יסוד להתחברותנו יחד לעד.

יום רביעי פר' כי תשא הבעש"ט

התעורר והתחזק
יחד עמך חסידים
ביום חמשת ימי
השבוע

<p>ברכת מוזל טוב</p> <p>להר"ר יהושע מנח ה"ו ולאביו</p> <p>הרה"ח ר' אשר מנח שליט"א</p> <p>לרגל הולדת הבן הנכבד</p> <p>יה"ר שיוכה לגדולו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מוזל טוב</p> <p>להר"ר אלישע נישמן ה"ו</p> <p>לרגל הולדת הבת</p> <p>יה"ר שיוכה לגדולה לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מוזל טוב</p> <p>להרה"ח ה' מאיר יהוסף ראטנבערג שליט"א</p> <p>לרגל נישואי בתו</p> <p>עב"ג בשעט"ו</p> <p>יה"ר שיוכה לבנות בית נאמן בישראל</p> <p>בדרך רביה"ק ויע"א</p>	<p>ברכת מוזל טוב</p> <p>להרה"ח ר' אברהם אלתרן היילפרין שליט"א</p> <p>לרגל נישואי בנו הרה"ר נפתלי ה"ו</p> <p>עב"ג בשעט"ו</p> <p>יה"ר שיוכה לבנות בית נאמן בישראל</p> <p>בדרך רביה"ק ויע"א</p>
--	--	--	---